

Piratado kaj Sabotado de Esperanto-Muziko

De pli-malpli tri jaroj muziko suferas sufiĉe akran krizon en la mondo pro la diverseco de novaj teknologioj kiuj evoluas fulmrapide (interreto, MP3, Podkasto ktp.), kaj al tio aldoniĝas senbrida KD-kopio helpo de la pli kaj pli granda disvastigado de personaj komputiloj. La disko-industrio nur povas konstati drastan disfalon de siaj vendoj, KD-fabrikejoj fermiĝas kaj maldungas sian personaron. La krizo estas grava. Kelkaj eldonejoj provas trovi alternativojn vendante unuopajn muzikaĵojn interrete, aŭ eĉ bandoj provas aperigi siajn albumojn ne plu sur KD-oj sed sur USB ŝlosiloj – sed vere neniu scias kion fari kaj kio okazos al muziko en la venontaj jaroj.

Esperantaj muzikeldonejoj havas tute similajn problemojn kiel malgrandaj muzikeldonejoj ĝenerale, sed la konsekvencoj por ni estas tamen multe pli gravaj: por Esperanto-muziko la problemoj estas dekobligitaj kompare al la la muziko en aliaj lingvoj. Konatas ke Esperantaj muzikeldonejoj malmultas. Unu el la ĉefaj, Vinilkosmo, jam delonge lanĉis atentigon pri la rapida evoluo de la aktualaj teknikoj kaj pri la danĝero de kopiado de diskoj kaj de elŝutado de muziko el la interreto.

La tuj senteblo konsekvenco estas la falo de la diskovendoj kaj samtempe la kresko de muzikelŝutado senpage el la interreto: la artistoj kaj muzikeldonejoj (Vinilkosmo, MusicExpress ktp.) disponigas libere du-tri muzikaĵojn de ĉiu albumo varbcele en la interreto. Kulpas pri tiu fenomeno ankaŭ la popularigo de hejmaj komputiloj kiuj ebligas facilan elŝutadon kaj kopiadon de KD-oj.

Eldoni muzikon ne estas simple preni la muzikon de disko kaj meti ĝin enreten... Eldoni muzikon estas grandega laboro unue inter la artistoj kiuj elpensas ĝin, verkas, komponas kaj poste ludas, kantas kaj registras la muzikon... Por kelkaj artistoj tio postulas jarojn da senĉesaj streboj kaj sinoferoj. Poste la eldonejo kunlaboras kun la artisto por produkti, eldoni kaj distribui la artajn verkojn... kaj zorgi pri la “komerca” flanko de la muziko.

Tiu komerca flanko estas la produktado kaj eldonado de muzikoj de artistoj, kaj ĝi kostegas. Nur dank’ al la vendado de la eldonitaj diskoj eblas daŭrigi la produktadon kaj eldonadon de novaj diskoj. Tiel mono investita en muzikon povas esti reinvestita por novaj produktaĵoj.

Por havi la ideon kiom kostas produkti kaj eldoni diskon jen kiel estas dispartigitaj la produkto- kaj eldonkostoj por, ekzemple, unu el la lastaj eldonoj de Vinilkosmo. Temas pri eldono de 1000 ekzempleroj, kaj la tuta produktokosto estas 9880 EUR:

Suma prezo por unu KD:	15,05 EUR sen impostoj (vendoprezo al la publiko)
Surbendigaj kostoj:	4,65 EUR
Mastrumado:	1,07 EUR
Grafika laboro:	1,01 EUR
Aŭtoraj rajtoj:	1,06 EUR
Presado:	1,57 EUR
Varbado:	1,63 EUR
Tantiemoj:	0,92 EUR
Administrado/Stokado:	2,00 EUR
Profito:	1,15 EUR

Suma prezo por unu KD: 12,40 EUR sen impostoj (vendoprezo al la libroservoj kaj revendistoj)

Surbendigaj kostoj:	4,65 EUR
Mastrumado:	1,07 EUR
Grafika laboro:	1,01 EUR
Aŭtoraj rajtoj:	1,06 EUR
Presado:	1,57 EUR
Varbado:	1,63 EUR
Tantiemoj:	0,92 EUR
Administrado/Stokado:	0,49 EUR
Profito:	0,00 EUR

Plej malbona la situacio estas en la disvolviĝantaj landoj, kiel landoj de Sud-Ameriko kaj Azio (kaj ankaŭ Afriko kaj Orienta Eŭropo – Red.), por kiuj Esperanta muziko ne estas alirebla pro la altaj prezoj de la Eŭrope eldonitaj Esperanto-diskoj.

Por provi ŝanĝi tion, Vinilkosmo provis trovi solvojn kreante partneran eldonadon kun BEL (Brazila Esperanto-Ligo) por disponigi la Vinilkosmajn eldonaĵojn en Sud-Ameriko, sed, bedaŭrinde, ĝis nun sensukcese. Nun estas nova projekto starigi partneran eldonadon kun la nova strukturo, Kosmuzik en Brazilo. Sed organizi tion postulas iom da tempo kaj ĉefe mono. Dume la situacio malpli-boniĝas...

Vinilkosmo ekspertis novan fenomenon: piratado de siaj eldonoj fare de retpaĝoj, ekzemple blogoj. Unua kiu tiel agis estis bazita en Argentino kaj tute kontraŭleĝe disponigis por libera elŭtado ses albumojn eldonitajn de Vinilkosmo kaj unu eldonitan de BEL. Tio estas tutsimple senskrupula

ŝtela misago kaj ĝi sabotadas la laboron por Esperanto-muziko kiun la artistoj kaj la eldonejoj strebas fari.

Artistoj kaj muzikeldonejoj estas intime ligitaj kaj funkcias kune, ĉar ili helpas unu la alian kaj ili bezonas unu la alian. La muziko de eldonitaj diskoj apartenas al la artistoj, kaj neniu rajtas uzi ilin por publika disvastigo krom se estas interkonsento kun la artisto/eldonejo. Estas klare ke ne eblas fari kion ajn pere de muziko kiu apartenas al artistoj, kaj certe ne eblas disponigi ĝin senpage al la publiko, sen peti la permeson de la artistoj - kaj des pli kiam la diskoj estas vendataj.

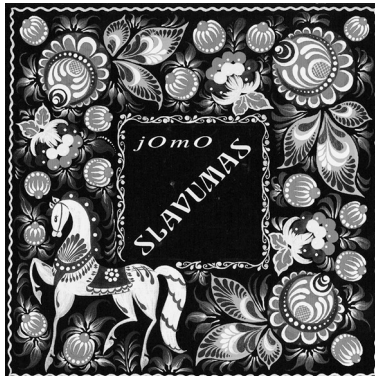
Kiel vi vidis, produkti diskojn kostegas al la artistoj kaj al la eldonejo amason da horoj da laboro kaj grandajn investojn de tempo, sindonemo, pasio kaj mono.

Esperanto-muziko estas unu el la plej vivantaj partoj de Esperanto-kulturo. La

eldonejoj strebas teni ekvilibron por daŭre alporti al la Esperanto-Movado kaj al Esperanto-kulturo konstantan fluon de novaj eldonaĵoj, de novaj artistoj ktp. Piratado (ŝtelado de muziko) frakasas tiun laboron kaj povas en tre malmulte da tempo dronigi la eldonejon... Ĝi rompas la ekvilibron de la eldonejoj kaj

endanĝerigas tiom la eldonejojn kiom la artistojn kaj eĉ la muzikan kulturon mem... Tial pro piratado post kelkaj jaroj eĉ la Esperanta kulturo povos rapide suferi, malriĉiĝi kaj kadukiĝi.

Feliĉe, ĉi-foje la artistoj, Vinilkosmo kaj ĝiaj kunlaborantoj sukcesis argumenti kaj

konvinki la piratan blogiston ĉesi tiun sabotadon. Sed en alia kazo la eldonejo estus devigata interrompi sian aktivadon kaj prokrasti aŭ forlasi siajn projektojn kaj produktaĵojn en preparo por eviti bankrotecon...

Neniu eldonisto prenis senkonsiderajn riskojn eldonante diskojn sen esti certa ke eblas disvendi ilin. Neniu Esperanta eldonejo havas la financajn rimedojn por riski fiaskon pro mallojala konkurenco fare de piratoj.

Kiam la eldonejoj ĉesos produkti novan muzikon kaj ne plu reldonos elĉerpitajn diskojn, la piratoj malaperos ĉar ili nenion plu povos pirati, sed certe tiam jam tro malfruos. Iel dubindas ke piratoj ekproduktos Esperanto-muzikon por disdoni ĝin senpage interrete.

Espreble, la situacio evoluos rapide, kaj la piratoj ĉesos aktivi kontraŭ profesie eldonita Esperanto-muziko antaŭ ol estos tro malfrue, kaj Esperanto-muziko fariĝos dezerto... Sed estu ankaŭ ege klare ke esperantisto kiu elŝutas piratitan muzikon fariĝas komplico kaj

respondekas pri la mortigo de Esperanto-kulturo kaj kontribuas al ĝia entombigo.

Nura subteno ebla estas per akiro de la originalaj diskoj eldonitaj kaj disponigitaj en la libroservoj aŭ rekte ĉe la eldonejoj. Varbcele estas libere disponebla muziko de ĉiuj albumoj kaj informojn pri la artistoj ĉe <http://www.musicexpress.com.br/novajoj.asp> kaj muzikvideoj ĉe <http://farbskatol.net/>.

Ĝeneralaj informoj pri Esperanto-muziko haveblas en la TTT-ejo de EUOKKA <http://artista.ikso.net/eurokka/> kaj pri la artistoj <http://artista.ikso.net/>.

Fine, Vinilkosmo havas sian propran retejon kie eblas rekte aĉeti diskojn enrete. Vizitu ĝin ĉe www.vinilkosmo.com.

Kompilata de Flo! (Floréal MARTORELL) laŭ argumentoj okaze de la diskuto inter artistoj kaj aktivuloj de EUOKKA/Vinilkosmo. Kontribuis: Emilio CID, Bertilo WENNERGREN, Martin WIESE, Ferriol MACIP, Rogener PAVINSKI, David-Emil WICKSTROEM, Gunnar FISCHER, Jean-Marc LECLERCQ, Jenja AMIS, Amir HADZIAHMETOVIC, Flavio FONSECA kaj Floreal MARTORELL.

La Nova Volontulino de TEJO Prezentas Sin

Kasia MARCINIAK, el Bydgoszcz (Pollando)

1. Loĝloko: Bydgoszcz, Pollando.
2. Aĝo: 28.
3. Profesio/studfako/vivokupo: vojaĝ-gvidanto / ĉiĉerono / librotenisto.
4. Ĉefaj aktivajoj/interesoĵoj en la Movado: Agado sur loka nivelo, kunorganizado de kelkaj E-renkontiĝoj (enlandaj), kunredaktado de kluba gazeto, sekretario de loka klubo. Mi studis ĉe AIS (Akademio Internacia de la Sciencoj en San Marino), <http://www.ais-sanmarino.org/>, kaj atingis bakalaŭran gradon en turismo.
5. Ŝatokupoj: Mi ŝatas arton, historion de popoloj kaj historion de leĝo (ĉefe mezepoko) kaj vojaĝojn. Kiel vojaĝ-gvidanto mi vizitis ja multe da belaj lokoj. Mi ankaŭ ŝatas lerni

fremdajn lingvojn kaj partopreni en Esperanto-arangoj. En libera tempo mi desegnas kaj pentras kaj do ĝenerale artumas. Mi ankaŭ kolektas malnovajn monerojn kaj monbiletojn de diversaj landoj.

6. Kion vi volas atingi dum via oficperiodo: Sekvi la regulojn de la organizo, funkciigi ilin bone; kontribui al ordigado de la TEJO-arkivo, kontribui al disvastigo de informoj pri Esperanto. Uzi mian vivsperton dum laboro por la TEJO-oficejo.

7. Vivdevizo: "Se oni ne povas fari ion kiel oni devus, oni devas fari kiel oni devus" (ekzistas iu nederlanda esprimo kiu sonas: "se oni ne povas ion fari kiel oni devus, oni devas fari kiel oni povas", por mi io devas esti kiel ĝi devus esti, se oni forte volas).